

УДК: 793.3:78.07

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.02.11>

© **Альбіна Гамівка**

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 024 Хореографія, факультету мистецтв ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

email: albinagamivka3@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0001-1770-3656>

© **Наталія Бугаєць**

кандидат педагогічних наук, професор кафедри хореографії факультету мистецтв ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

email: n.bugayets@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-7498-5696>

© **Ольга Пінчук**

доцент кафедри хореографії, факультету мистецтв ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

email: pinchuk.olga@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6482-2183>

ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ КОНКУРСНИХ ВАРІАЦІЙ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИХ ТАНЦІВ

У статті розкрито прийоми розвитку хореографічної лексики конкурсних варіацій латиноамериканських танців. З'ясовано зміст та специфічні особливості латиноамериканських танців як одного з видів спортивних бальних танців. Визначено сенс специфічної форми змагального танцю в латиноамериканській програмі – конкурсної варіації, та виокремлено її визначальні ознаки, серед яких враховано рондомне, тобто таке, що не було заплановано хореографією спортивно-конкурсного танцю, використання музичного супроводу у ході змагань. Доведено, що кожний балетмейстер-митець повинен мати свій арсенал засобів, за допомогою яких він доносить до глядача зміст – тему та ідею своїх творів як ідейно-тематичну основу змагального танцю. З'ясовано, що цей ресурс балетмейстерських засобів складається із загальноприйнятих прийомів організації спортивно-танцювальної дії та глядацького сприйняття танцю. Розкрито, що стосовно латиноамериканських танців визначального значення мають прийоми розвитку хореографічної лексики (програмних та конкурсних фігур, популярних варіацій, фігур-ліній та трюків). Встановлено, що подібно до музичного мотиву, в танцях латиноамериканської програми мотив є найменшою ідентифікованою знаковою одиницею його лексики, яка має визначений сенс. Виокремлено дві групи прийомів розвитку лексики латиноамериканських танців та схарактеризований їх зміст.

Ключові слова: спортивний танець, латиноамериканські танці, конкурсна варіація, балетмейстерські прийоми, прийоми розвитку хореографічної лексики

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Спортивний танець є багатоплановим феноменом, в основі якого лежать два різновекторні, діаметрально протилежні один одному види людської діяльності – царина спортивних досягнень та царина культури та мистецтва.

У сучасних умовах розвитку спортивний танець як частина мистецтва та спорту пов'язаний із актуальними тенденціями еволюції хореографічного мистецтва. Ґрунтуючись на класичних канонах, застосовуючи імпровізацію, розвиваючи особистий стиль та манеру танцюриста, спортивний танець, зокрема латиноамериканські танці, відкриває нові можливості саме мистецької складової, набуває все більш яскравої естетичної спрямованості, розширює художні можливості хореографічної мови.

Введення до критеріїв суддівства змагань зі спортивних танців художнього компоненту та сольного виконання кожним спортивно-танцювальним дуєтом двох з п'яти танців у фінальній частині змагань підвищують не тільки видовищність змагань, але й рівень вимог до балетмейстерського рішення танцювальних програм – конкурсних варіацій, композицій show dance (секвей) та formation (формейшн).

Аналіз основних досліджень та публікацій. Студіювання наукових джерел виявило ґрунтовні теоретичні доробки вітчизняних фахівців, присвячені творчості видатних балетмейстерів сучасності (Верховенко, О. 2021; Гутник, І. 2021; Коваленко, Є. 2022; Лук'яненко, К. 2023; Павлюк, Т. 2005; Сапего, Я. 2016; Ткаченко, І. 2021; Шумілова, В. 2018); формуванню сенсу балетмейстерської діяльності (Благова, Т. 2018); педагогічним прийомам композиції (Хендрик, О. 2020). Стосовно бального танцю вагомими щодо досліджуваної теми є наукові праці, які розкривають сенс художньо-творчих практик балетмейстера (Вакуленко, О. 2020; Касьянова, О. 2010, Крись, А. 2019), принципи партнерської взаємодії в латиноамериканських танцях (Васютяк, Ю. & Васютяк Я. 2020), становлення та розвиток латиноамериканських танців (Сизоненко, В. 2022).

Формулювання цілей та завдань статті. В результаті наукового пошуку не виявлено науко-

вих праць, які розглядають прийоми розвитку лексики в конкурсних варіаціях спортивних (бальних) танців, що дає нам змогу визначити такі цілі дослідження – сформулювати зміст поняття «прийоми розвитку хореографічної лексики», розкрити сенс та виокремити види прийомів розвитку лексики латиноамериканських танців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Балетмейстер-митець у ході створення композиції танцю визначеного виду, жанру та форми завжди фантазує, розмірковує, шукає оригінальний варіант її хореографічного рішення, насамперед її хореографічної лексики, бо, «у конкретно-чуттєвому відтворенні дійсності засобами танцю на перший план виходять пластика і рух, що у поєднанні з музикою становлять основу твору – його лексику» (Василенко, 1997, с.128).

Слово «лексика» етимологічно позначає словниковий склад мови, стосовно танцювального мистецтва, під поняттям «лексика» розуміється сукупність рухів та поз тіла танцювальника, водночас треба усвідомлювати, що «танцювальний рух має складно опосередкований, асоціативний характер відображення життя й водночас високий ступінь умовності та узагальненості з домінуванням емоційної виразності» (Вакуленко, О. 2019, с.136).

В практичній площині хореографічна композиція репрезентує собою художню практику вибору та розміщення окремих компонентів танцювальної мови у цілісний витвір мистецтва. Вона є способом генерації, визначення та розвитку танцювальної лексики, яка буде використовуватися для будь-якої даної частини постановочного процесу за допомогою ідей, моментів, зображень, предметів, включених до цього процесу, бо, на переконання К. Василенко, «дієвість танцювальних рухів чи їхніх форм, можна збагнути лише у певних змістових поєднаннях, конструкціях, що підпорядковуються образно-тематичному розвитку твору» (Василенко, 1997, с.128).

У хореографічному мистецтві існує умовний розподіл лексики на традиційну (комплекс рухів, сформований на певній території до певного історичного періоду), нову (склад рухів, що виник, як спосіб відображення існуючої насправді), новаторську (лексика, що ство-

рюється шляхом трансформації рухів, що належать до арсеналу традиційної лексики).

Якщо лексика традиційних видів хореографічного мистецтва сформувала свій лексичний фонд досить давно, то визначення стилів, стандартів виконання кожного руху та постані (постави), у бальних, зокрема латиноамериканських, танцях було завершено лише у першій половині ХХ століття.

Становлення та розвиток латиноамериканських бальних танців розпочався наприкінці сорокових років минулого століття.

Цей процес, на думку В. Сизоненко, був зумовлений «синтетичними процесами в культурі, що характеризуються взаємопов'язаністю різних видів мистецтв та стилів танцю, поєднання елементів культури дозвілля та спорту, що сприяє утворенню нових якостей хореографічних творів та удосконалює вже сформовані мистецькі форми» (Сизоненко, 2022, с.100).

У ході його перебігу п'ять різних танців, як-от, Румба, Самба, Пасодобль, Ча-ча-ча і Джайв, «...були стандартизовані для навчання, проведення аматорських медальних тестів, професійних екзаменів і змагань та об'єднані в групу так званих «латиноамериканських танців», перший відкритий чемпіонат з яких відбувся у 1964 року в Лондоні» (Pinchuk & Bondarev, 2023, с.468).

Латиноамериканські танці мають різний темп, метр, характер та походження, власну, визначену систему образів, які символічно, через пластику і мелодійний рух, віддзеркалюють духовний вияв митця-балетмейстера. Вони репрезентують прийняті в суспільстві етичні та моральні норми, правила поведінки та гендерної взаємодії людей на різних щаблях історичного розвитку.

Синкопований ритм – ключова ознака всіх латиноамериканських танців.

Лексика спортивних танців має свою специфіку. Вона суворо стандартизована, кононізована та табульована – зведена у таблиці, зокрема «стандартизована (базова) техніка виконання латиноамериканських танців вперше була описана і викладена в табличній формі Уолтером Лердом (Walter Laird) у 1961 році» (Бугаєць та ін., 2014, с.21).

Лексика латиноамериканських танців складається з програмних (основних) фігур

(basic figures), популярних варіацій (popular variations), конкурсних фігур (advanced figures), трюків та поз (figures line), де «варіація (Variation) – це змінена або більш складна фігура, яка доповнює основні фігури» (Moog, 2022, р.30).

Формою змагального танцю, яка «визначається його видовою та жанровою приналежністю, а обсяг художнього тексту впливає на її композиційну організацію» (Літовченко, 2022, с.75), виступає конкурсна варіація, структура якої «символізує чоловіче та жіноче начало, а художньо-образна система апріорі базується на гендерній взаємодії» (Васютяк Ю. & Васютяк Я. 2020, с.118).

Танцювальні дії конкурсної варіації ґрунтуються не на зовнішній послідовності найдрібніших подій сюжету, а на вирішальних, переломних моментах, що мають етапне значення у безперервному розвитку цієї дії.

В спортивних танцях, як просторово-часового та видовищного виду мистецтва, зміст танцю розкривається у просторі та часі. Це є першим, основним законом сценічної дії. Другий закон – врахування сприйняття думки та ідеї танцю певним глядачем.

Виходячи з цих двох закономірностей, можна виокремити дві загальні групи прийомів побудови просторової композиції: прийоми втілення простору та часу; прийоми глядацького сприйняття танцю.

Балетмейстер покликаний знайти такі зображувальні та виразне оригінальні, такі лексичні і просторові рішення, які природно та органічно розкриють будь-яку обрану та розроблену хореографічну тему.

Сутнісні ознаки конкурсної варіації, як-от, безсюжетність, образність, партнерська взаємодія, технологічно-виконавська складність (категорійність), варіаційність та циклічність, обумовлюють оригінальність архітекtonіки окремих частин розвитку драматургічної дії в змагальному танці за перформативною або техніко-виконавською ознакою і вирішується композиційними (балетмейстерськими) прийомами, насамперед прийомами розвитку хореографічної лексики.

На думку Л. Маркевич, «балетмейстерський прийом (чи прийоми) – це додатковий засіб, за допомогою якого ефективно посилюєть-

ся технічний, художній чи драматургічний бік певного танцювального фрагмента» (Л. Маркевич та ін., 2021, с.181).

Саме балетмейстерські прийоми є тим способом оригінального подання танцювального матеріалу, який дозволяє досягти високого художнього результату, колоритної візуальної картини та підтримувати незмінний інтерес у глядачів.

На противагу законам композиції, які мають незалежний від обставин, метафізичний характер та діють впродовж тривалого історичного періоду, композиційні прийоми відносяться до елективних, факультативних категорій, які використовують у розробці пластичного мотиву – як «найменшої структурно-тематична одиниця танцю, що складається, як правило, з декількох жестів, поз, рухів, може містити також елементи малюнка танцю» (Вовкун, 2015, с. 295). Підкреслимо, що лексема «факультативний» від франц. facultatif означає можливий, необов'язковий, такий, що надається на вибір, що діє від випадку до випадку.

Аналіз підручників з латиноамериканських танців, зокрема «The Laird Technique of Latin Dancing» (Walter Laird, 2014), в якому дається чіткий, точний і логічний опис усіх програмних фігур у п'яти латинських танцях (Самба, Ча-ча, Румба, Пасодобль і Джайв) у табличній формі, пояснення технічних принципів, списки та приклади можливих комбінацій фігур, та розуміння того, що «спортивний бальний танець, домінантою естетичної структури в якому є рух, як образотворчий засіб, та пластика, як виражальний, утворює окрему підсистему в системі бальної хореографії, вирізняючись високим рівнем техніки виконання та синтезовано-модернізованими модифікаціями в хореографічному мистецтві» (Кеба, 2019, с.103), дозволив виокремити загальні групи прийомів розвитку лексики змагальних композицій, як-от, прийоми лексичного комбінування та варіювання.

Прийоми лексичного комбінування. Комбінування – найважливіший засіб художньої-творчої практики балетмейстера-митця. Послідовність рухів дискретна та безмежна: її будова здійснюється у формі комбінацій чи композиційних варіацій – конструктивних одиниць хореографічного тексту, і, на думку

К. Василенко (1998) відбувається таким чином, «виконання одного руху обумовлюється формою іншого, який, у свою чергу, передає естафету наступному, таким чином створюється чітка ритмічна зміна систематизованих різних положень людського тіла. Саме ці, непомітні на перший погляд зв'язки, <...> ведуть до створення чітких лексико-синтаксичних та композиційних сполучень, з яких і складається хореографічний твір» (с.127-128).

Тривалість хореографії (часова та тактова) залежить від рівня розвитку укладеної в ній хореографічної думки. «Під хореографією в танцювальному спорті розуміється поєднання танцювальних елементів і фігур у композиції змагань» (Спінул, І.В. & Спінул, О.М.2022, с.312).

Вибудовуючи послідовність рухів, можна скористатися такими прийомами комбінування:

- поєднувати елементів лексики – програмних фігур, за Правилком попередніх та послідовних фігур з підручника;
- шукати нові, незвичайні поєднання програмних фігур, шляхом розкладання їх елементів на окремі частини, яке не суперечить техніці виконання визначених фігур, з метою подальшого поєднання цих фрагментів між собою;
- перенесення та трансформація лексики інших латиноамериканських до стильових та ритмічних особливостей визначеного танцю;
- використовувати всі перелічені способи комбінування (як традиційні, так і новаторські), при цьому балетмейстер зможе досягти оптимального контакту із глядачем.

Комбінування використовується на всіх етапах розвитку хореографічної дії – від експозиції до розв'язки (фіналу).

Прийоми варіювання лексичного матеріалу – афілійовані з модифікацією програмних фігур латиноамериканських танців, яка відбувається шляхом видозмінювання партії партнера, партнерки чи партій партнера й партнерки одночасно, і полягають в урізноманітненні компонентів їхньої лексики, як-от, вихідного та кінцевого положень, замків кистей рук, ступеню поворотів, конфігурації, ритму та темпу.

Приємом переміни вихідного та кінцевого положення в парі у визначеній фігурі. В лати-

ноамериканських танцях існують 28 положень в парі, як от, закрита та відкрита позиція, «віяло», «тандем» та тіньова позиція, променадна, фоллевей, та контра позиція та ін., що дає великі можливості для варіювання положень партнерів відносно одне одного.

Приєм змінювання «замків» кистей, які враховують точки контакту (connection) кистей рук між партнером та партнеркою у відкритих та закритих положеннях в парі. Якщо в закритій позиції виокремлюють тільки три контактних точки: основний та променадний замок; права рука партнера – на лопатці партнерки, а її ліва кисть на його правому передпліччі, то відкритій позиції відповідають такі альтернативні види з'єднання (connection): ліва рука партнера до правої руки партнерки; «рукопотискання»; ліва рука партнера до лівої руки партнерки; тримання за обидві руки – кисті обох рук разом; пальці партнерки зімкнуті над V між великим і вказівним пальцями лівої руки партнера; його пальці зімкнуті на тильній стороні її долоні; великі пальці разом.

Приєм зміни ступеня повороту – корелюється зі збільшенням або зменшенням основного кута повороту (між попереднім та послідовним положеннями стоп) впродовж визначеної фігури танцю. Використовується насамперед у танцях зі значним просуванням вздовж лінії танцю (Самба та Пасодобль). Розрізняють основний, перевернутий та недовернутий повороти.

Приєм ускладнення архітекtonіки базової фігури – афілійований з додаванням до основної форми нового закінчення, як-от, кроки, спіни, свівли, кікі, флікі.

Приєм ускладнення ритмічної конструк-

ції базового руху – корелюється урізноманітненням варіантів ритмічного малюнку відповідного руху.

Приєм пов'язаного *rubato* афілюється з ситуацією, коли на тлі збереження рівномірного за темпом акомпанементу (музики танцю) заради перформативної виразності змінюється темп виконання через синкопування ритмічного малюнка визначеної фігури.

Термін «*tempo rubato*», за свідченням J. Hotteterre (1719), увів у професійний обіг італійський співак, композитор і музикознавець П'єр Франческо Този (Pier Francesco Tosi, 1654-1732) у трактаті «Погляди старовинних і сучасних співаків» (р.62) задля «більшої виразності його можна було гнучко пришвидшувати чи вповільнювати відповідно до спрямування фрази, до загальної художньої ідеї, основна пульсація (метр) при цьому залишалась незмінною» (Yermak, 2020, с.37).

Висновки. Спортивні танці, зокрема їх складова частина – латиноамериканські танці, є багатограним та полікомпонентним видом спорту, який інтегрує в собі такі напрямки, як перформативний, пластичний, координаційний та спортивний. Вони відрізняються різноманіттям різних рухів та положень в парі, а також супроводжуються мелодією, яка сприяє формуванню образного змісту цих танців, що втілюється через використання різноманітних балетмейстерських прийомів. Стосовно латиноамериканських бальних танців великого значення набули прийоми розвитку танцювальної лексики, які репрезентують елективні, факультативні категорії, що використовуються у розробці пластичного мотиву композиції танцю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Hotteterre, J. M. (1719). *L'Art de Preluder sur la flûte Traversiere, sur la Flûte-a-bec, sur le Haubois et autre Instruments de Dessus*. Paris : L'auteur. [in French]
- Laird, Walter. (2014). *The Laird Technique of Latin Lancing*. IDTA LTD. [in English]
- Moore, Alex. (2002). *Ballroom Dancing*. Routledge. New York. [in English]
- Бугаєць, Н.А., Пінчук, О.І., & Пінчук, С.І. (2014). *Теорія та методика викладання латиноамериканських танців: навчально-методичний посібник*. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди 223 с.
- Вакуленко, О.М. (2019). Символи та знаки в контексті хореографічного художнього образу. *Вісник КНУКіМ*. (40). 135-140. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknukim_myst_2019_40_20
- Василенко, К.Ю. (1997). *Український танець: підручник*. Київ : ІПК ПК.
- Васютяк, Ю. & Васютяк, Я. (2020). Бальний танець у контексті партнерської взаємодії: проблематика мистецтва ведення. *Культура України*. (68). С.117-125. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.068.12>
- Виткалов, С.В., Плахотнюк, О.А. & Маркевич, Л.А (ред.). (2021). *Хореографічні нариси ХХІ століття: поліаспектний навчально-методичний абрис : навч.-метод. посіб.* Рівне: О. Зень.
- Вовкун, В. (2015). *Мистецтво режисури масових видовищ: підручник*. Київ: НАККіМ.
- Єрмак, Ю. (2020). Історично поінформований підхід до визначення темпу у флейтовій музиці ХVІІІ століття. *Часопис Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*, 1(46), 29–42. [https://doi.org/10.31318/2414-052x.1\(46\).2020.198499](https://doi.org/10.31318/2414-052x.1(46).2020.198499)
- Кеба, М.Є. (2019). Естетична виразність спортивного бального танцю. *Культура і сучасність*. (2), 102-106.
- Літовченко, О. (2022). Мізансцена хореографічної форми як виразний засіб у сценічному творі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 52 (2), 74-79. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-10>
- Пінчук, О.І., & Бондарев, П.С. (2023). Особливості втілення взаємодії партнерів у латиноамериканських танцях. *Science and society: modern trends in a changing world*. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Vienna, Austria. 465-472. <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-society-modern-trends-in-a-changing-world-18-20-12-2023-viden-avstriya-arhiv/>
- Сизоненко, В. (2022). Історичний розвиток бальних танців латиноамериканської програми: компаративний аналіз. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 54 (2), 96-101. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-2-14>
- Спінул, І.В., & Спінул, О.М. (2022). Особливості естетично-ціннісного сприйняття сучасного спортивного бального танцю. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (207), 309-314. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-309-314>

REFERENCES

- Hotteterre, J. M. (1719). *L'Art de Preluder sur la flûte Traversiere, sur la Flûte-a-bec, sur le Haubois et autre Instruments de Dessus*. Paris : L'auteur [in French]
- Laird, Walter. (2014). *The Laird Technique of Latin Lancing*. IDTA LTD [in English]
- Moore, Alex. (2002). *Ballroom Dancing*. Routledge. New York [in English]
- Buhayets', N.A., Pinchuk, O.I., & Pinchuk, S.I. (2014). *Teoriya ta metodyka vykladannya latynoamerykans'kykh tantsiv: navchal'no-metodychnyyu posibnyk [Theory and methodology of teaching Latin American dances: a teaching and methodological manual]*. Kharkiv: KHNPU imeni H.S. Skovorody 223 s. [in Ukrainian]
- Vakulenko, O.M. (2019). *Symvoly ta znaky v konteksti khoreohrafichnoho khudozhn'oho obrazu [Symbols and signs in the context of a choreographic artistic image]*. Visnyk KNUKіM. (40). 135-140 http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknukim_myst_2019_40_20 [in Ukrainian]
- Vasylenko, K.YU. (1997). *Ukrayins'kyy tanets': pidruchnyk [Ukrainian dance: a textbook]*. Kyiv : IPK PK. [in Ukrainian]

- Vasyutyak, YU. & Vasyutyak, YA. (2020). Bal'nyy tanets' u konteksti partners'koyi vzayemodiyi: problematyka mystetstva vedennya [Ballroom dance in the context of partner interaction: the problems of the art of conducting]. *Kul'tura Ukrayiny*. (68). S.117-125. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.068.12> [in Ukrainian]
- Vytkaľov, S.V., Plakhotnyuk, O.A. & Markevych, L.A (red.). (2021). *Khoreorafichni narysy XXI stolittya: poliaspektnyy navchal'no-metodychnyy abrys : navch.-metod [Choreographic Essays of the 21st Century: A Multi-Aspect Educational and Methodological Outline: A Teaching and Methodological Guide]*. posib. Rivne: O. Zen' [in Ukrainian]
- Vovkun, V. (2015). *Mystetstvo rezhysury masovykh vydovyshch: pidruchnyk [The Art of Directing Mass Performances: A Textbook]*. Kyiv: NAKKiM [in Ukrainian]
- Yermak, YU. (2020). *Istorychno poinformovanyy pidkhyd do vyznachennya tempu u fleytoviyy muzytsi XVIII stolittya [A Historically Informed Approach to Determining Tempo in Flute Music of the 18th Century]*. *Chasopys Natsional'noyi muzychnoyi akademiyi Ukrayiny im. P.I. Chaykovs'koho*, 1(46), 29–42. [https://doi.org/10.31318/2414-052x.1\(46\).2020.198499](https://doi.org/10.31318/2414-052x.1(46).2020.198499) [in Ukrainian]
- Keba, M.YE. (2019). *Estetychna vyraznist' sportyvnoho bal'noho tantsyu [Aesthetic expressiveness of sports ballroom dance]*. *Kul'tura i suchasnist'*. (2), 102-106 [in Ukrainian]
- Litovchenko, O. (2022). *Mizanstsena khoreorafichnoyi formy yak vyraznyy zasib u stsenichnomu tvori [Mise-en-scène of choreographic form as an expressive means in a stage work]*. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk*. 52 (2), 74-79 <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-10> [in Ukrainian]
- Pinchuk, O.I., & Bondarev, P.S. (2023). *Osoblyvosti vtilennya vzayemodiyi partneriv ulatynoamerykans'kykh tantsyakh [Peculiarities of the implementation of partner interaction in Latin American dances]*. *Science and society: modern trends in a changing world. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. MDPC Publishing. Vienna, Austria. 465-472 <https://surl.li/rgzxmh/> [in Ukrainian]
- Syzonenko, V. (2022). *Istorychnyy rozvytok bal'nykh tantsiv latynoamerykans'koyi prohramy: komparatyvnyy analiz [Historical development of ballroom dances of the Latin American program: comparative analysis]*. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk*. 54 (2), 96-101. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-2-14> [in Ukrainian]
- Spinul, I.V., & Spinul, O.M. (2022). *Osoblyvosti estetychno-tsinnisnoho spryynyattya suchasnoho sportyvnoho bal'noho tantsyu. Naukovi zapysky [Peculiarities of aesthetic and value perception of modern sports ballroom dance]*. *Seriya: Pedahohichni nauky*, (207), 309-314. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-309-314> [in Ukrainian]

Надійшла до редакції / Received: 11.11.2024
Рекомендовано до друку / Accepted: 05.12.2024

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.02.11>

© **Albina Hamivka**

recipient of the second (master's) level of higher education, specialty 024 Choreography, Faculty of Arts, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

email: albinagamivka3@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0001-1770-3656>

© **Nataliya Bugayets**

Candidate of Pedagogic sciences, professor of Department in Choreography, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University Kharkiv, Ukraine

email: n.bugayets@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-7498-5696>

© **Olga Pinchuk**

Assistant Professor of Department in Choreography, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University Kharkiv, Ukraine

email: pinchuk.olga@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6482-2183>

METHODS OF DEVELOPING THE CHOREOGRAPHIC VOCABULARY OF COMPETITIVE VARIATIONS OF LATIN AMERICAN DANCES

The article reveals the methods of developing the choreographic vocabulary of competition variations of Latin American dances. The content and specific features of Latin American dances as one of the types of sports ballroom dances are clarified.

Methods & methodology: method of analysis and synthesis for processing and systematization scientific information; method of terminological analysis to reveal the essence basic concepts; an activity method for identifying artistic methods of development vocabulary of competitive variations of the Pasodoble dance; historical approach to find out evolution of the use of the concept of «variation» in choreography.

The scientific novelty the essence of the main concepts was specified and specified: «the discipline of Pro-Am», «Pasodoble dance», «competition variation of the Pasodoble dance», «artistic methods of vocabulary development of competition variations».

Results. Sports dance, in particular its constituent part - Latin American dance, is a multi-faceted and multi-component sport that integrates such areas as performative, plastic, coordination and sports. They are distinguished by the variety of different movements and positions in a pair and are also accompanied by a melody that contributes to the formation of the figurative content of these dances, which is embodied through the use of various choreographic techniques.

Conclusions. Sports dance, in particular its constituent part - Latin American dance, is a multi-faceted and multi-component sport that integrates such areas as performative, plastic, coordination and sports. They are distinguished by the variety of different movements and positions in a pair and are also accompanied by a melody that contributes to the formation of the figurative content of these dances, which is embodied through the use of various choreographic techniques.

Keywords: sports dance, Latin American dances, competition variation, choreographic techniques, choreographic vocabulary development techniques.